

Vooraf

Diederik Vekeman: Anderstaligen en het Nederlandstalig onderwijs.

Als eerste oriëntering op de problematiek die in dit themanummer centraal staat, beschrijft Diederik Vekeman wat het onderricht Nederlands voor anderstaligen momenteel inhoudt in ons land. Eerst schetst hij de maatschappelijke positie en de talige situatie van anderstalige minderheidsgroepen. Op basis daarvan lijnt hij twee groepen af: additief en subtractief tweetaligen. Hij staat even stil bij de talen van de twee belangrijkste groepen subtractief anderstaligen in ons land, nl. de Turken en de Marokkanen. Tenslotte stelt hij de verschillende stromingen voor binnen het onderwijs aan anderstaligen: Nederlands als tweede taal, intercultureel onderwijs, en onderwijs in de eigen taal en cultuur.

Nora Bogaert & Lucienne Pareyns: "Juf, ik weet niet wat te zeggen ..." Een paar overwegingen in verband met spreekvaardigheidsstimulering.

Een voldoende ontwikkelde spreekvaardigheid in het Nederlands is voor migrantenkinderen een essentiële voorwaarde tot integratie en emancipatie. Nora Bogaert en Lucienne Pareyns formuleren eerst een aantal voorwaarden waaraan klasactiviteiten moeten voldoen om tot effectieve spreekvaardigheid te leiden. Vervolgens reiken ze een handvol concrete opdrachten aan, die in twee categorieën uiteenvallen: (1) opdrachten waarvoor onderling overleg of een rechtvaardiging van standpunten noodzakelijk is, en (2) opdrachten waarbij een informatiekloof tussen de gespreksdeelnemers moet worden overbrugd. Deze oefeningen zijn eveneens bruikbaar voor klassen met uitsluitend Nederlandstalige leerlingen.

Ilse Humblet: Schrijfvaardigheid en cognitieve ontwikkeling bij allochtone leerlingen.

Binnen de sociolinguïstiek is de laatste jaren de overtuiging gegroeid dat de aandacht voor communicatieve vaardigheden (luisteren en spreken) moet gepaard gaan met aandacht voor taalbeschouwelijke aspecten (lezen en schrijven). Er zijn immers meer en meer aanwijzingen dat de verwaarlozing van het taalbeschouwelijke mede aan de basis zou kunnen liggen van de problemen die allochtonen in het voortgezet onderwijs ondervinden. Ilse Humblet heeft het in dit artikel over schrijfonderwijs aan migrantenkinderen. Ze gaat uit van de stelling dat schrijven een zich ontwikkelend proces is, waarbij cognitieve en taalkundige elementen elkaar parallel aanvullen. Ze toetst deze opvatting aan een reeks schrijfproducten van migrantenkinderen op basisschoolniveau naar aanleiding van een plaatjesbeschrijvende activiteit. Daaruit leidt ze een aantal didactische implicaties af.

Ann De Schryver: See it, say it. Werken met pictogrammen en andere tekens op beginnersniveau.

Ann De Schryver maakt zich sterk dat visuele representaties een hulpmiddel vormen om correcte taal te produceren. Ze beschrijft hoe zij werkt met mediators bij haar anderstalige studenten op beginnersniveau. Ze weerlegt een aantal mogelijke bezwaren tegen het systematisch gebruik van signalen: de studenten worden dubbel belast met een 'extra' taalsysteem, de vereiste graad van abstractievermogen is vrij hoog, en er is een gebrek aan interculturele mediators. Daarna zet ze de belangrijkste voordelen op een rijtje. Het feit dat een aantal automatismen gecreëerd kunnen worden op een leuke manier, is voor haar het grootste pluspunt.

Piet Van Avermaet: Rosa, porta, schola, tabula,... woordjes leren, ja!

Anderstalige leerlingen beschikken over een veel kleinere woordenschat dan hun autochtone leeftijdsgenoten. Nochtans is een ruim pakket aan woorden nodig om vlot te kunnen communiceren. Piet Van Avermaet heeft het in dit artikel over de wijze waarop woorden geleerd kunnen worden. Het proces verloopt in twee fasen: nieuwe woorden worden eerst ingevoerd of aangebracht, en later vastgezet. Zowel het aanbrengen als het vastzetten kan intentioneel of incidenteel gebeuren. Om het woordenschatonderwijs gestructureerder en overzichtelijker te maken, zijn meer intentionele woordleersituaties nodig waarin woorden bewust worden aangebracht. Daarbij rijzen drie vragen: welke woorden moeten de anderstaligen leren? hoe grondig moeten ze gekend zijn? op welke manier worden ze aangeboden? Tot slot volgt een opsomming van materialen die uitgewerkte woordenschatlessen bevatten.

Ilse Humblet en Diederik Vekeman: materiaalverwijzing.

Het themanummer wordt afgerond met een materiaalverwijzing die uit verschillende luiken bestaat. Diederik Vekeman beschrijft inventarissen en catalogi van leermiddelen voor anderstaligen, en Ilse Humblet stelt achtergrondliteratuur voor. Bovendien verwijst ze naar documentatiecentra waar onderwijsmateriaal en achtergrondinformatie voorhanden zijn. Tijdschriften die met het onderwijs aan anderstaligen te maken hebben, komen aan bod in de rubriek 'ingeblikt'.

SPIEKERSKORNER: Annemie Hauquier: Scheidbaar samengestelde werkwoorden.